

УДК 821.163.3:821.163.41“1945/90“(049.3)

Ранко Младеноски

**КОМПАРАТИВНА
БИБЛИОГРАФСКА КНИГА**

(Јасмина Мојсиева-Гушева,
Македонско-српски и српско-македонски книжевни врски (1945-1990), Институт за македонска литература, Скопје, 2002 година)

Библиографијата, како што вели Милан Вујаклија, претставува помошна наука којашто се занимава со собирање и опишување на печатените дела од една научна област или пак од целокупната книжевност на еден народ. Таа (библиографијата) може да биде азбучна, хронолошка или систематска.

Јасмина Мојсиева-Гушева ни понуди една, така да ја наречеме, компаративна библиографска книшка, во издание на Институтот за македонска литература, која со повратен билет (значи во двата правца) ги бележи македонско-српските книжевни релации во периодот од 1945 до 1990 година. Оваа библиографија, од гледна точка на класификацијата на ваквите дела, е и азбучна, но и систематска. Изработувачот на овој сложен список на автори, книги и списанија увидел дека не ќе може да го среди материјалот доколку се држи само до еден вид. Азбучноста била неопходна при класификацијата на авторите, но

при класификацијата на жанровските елементи на книжевноста неопходно било да се вметнат сегменти од систематскиот вид на библиографија. Така, Мојсиева-Гушева изградила еден мошне сложен библиографски систем на македонско-српските и српско-македонските книжевни врски во кој и најнеупатениот проучувач би се снашол со огромна леснотија. Оваа библиографија, значи, е така изработена што нејзина основна карактеристика е лесна и брза достапност до податоците коишто таа ги нуди.

Оваа книга на Мојсиева-Гушева, во основа, е составена од два основни дела. Во првиот дел се среќаваме со библиографски единици коишто се однесуваат на македонско-српските книжевни врски, додека вториот дел ги опфаќа единиците коишто се однесуваат на српско-македонските книжевни врски. Во секој од овие два глобални дела се врши натамошна поделба на три, така да се рече, поделови и тоа: библиографија на книжевни преводи и критика, библиографија на книжевна критика и историја, и регистар. Авторот, за полесно следење и подобар увид на материјалот, и натаму продолжува со класификација на - монографски публикации, но и статии објавени во списанија во кои се сместени единици од областа на поезијата, расказот, романот, драмата, детската литература, народната литература, критика и така натаму. Во рамките на регистарот се нуди список на автори по азбучен ред, но и дополнителен список на автори подреден по број на референци, односно библиографски единици. Тоа значи дека интенцијата на изработувачот на оваа библиографија била прегледноста на податоците да биде на мошне високо ниво.

Во воведот приложен кон оваа библиографија, Мојсиева-Гушева ги дава своите согледби кои произлегуваат како резултат на проучувањата на македонско-српските и српско-македонските книжевни врски при работата врз книгата. Мојсиева-Гушева констатира дека мошне фреквентните, или „бујните“ како што вели таа, книжевни контакти меѓу македонската и српската книжевност го релативизираат поимот „сувереност во литературата“ со додавката оти, особено во денешни услови на комуникациска и информативна експанзија, едноставно не е возможно книжевните остварувања на еден народ да се задржат само во сопствените граници. Читаме овде меѓу редови за еден мошне значаен факт: евентуалната идеја за „литературен пуризам“ не би била ништо друго освен една огромна лудост. Врските со книжевноста на другите народи значи само збогатување на нашата литература и едно богато и плодно искуство.

Исто така, при изработката на библиографијата авторот дошол и до други мошне интересни факти кои ни се предочуваат. Така, на пример, се среќаваме со податокот дека во Македонија се преведени вкупно 484 книги од српски автори од кои 39 припаѓаат на областа на книжевната критика, есеистика и историја, додека во Србија се преведени вкупно 266 книги од македонски автори од кои само 14 се од областа на книжевната критика, есеистика и историја. Во воведот, исто така, ќе прочитаме за енеморната застапеност на прилози од наши автори објавени во српски книжевни списанија кој изнесува 2.880 референци од кои 574 припаѓаат на областа на книжевната критика и историја, додека бројот на референците од српските автори

коишто објавувале во македонските списанија е многу помал и изнесува 555 единици од кои 138 се од областа на книжевната историја, критика и есеистика. Или, пак, тука, во воведот, ќе прочитаме и дека најплоден комуникациски период меѓу македонската и српската книжевност се бележи во годините од 1963 до 1968 и од 1973 до 1988. Се разбира, ова се податоци кои од книжевно-естетски аспект се навистина ирелевантни, но тие се мошне значајни за историјата на македонската литература, а оваа библиографија се занимава токму со тоа прашање.

Дека авторот на овој труд немал намера да работи површно, потврдуват и користените библиографии и бројните книжевни списанија. Така, како што се потенцира во воведот на книгата, користена е *Библиографијата на Југославија*, потоа библиографијата *Македонската литература на српскохрватски во йовоениот йериод*, а поединечно се разгледани голем број српски и македонски книжевни списанија. Тоа значи дека оваа книга нуди навистина исцрпни библиографски податоци за периодот од 1945 до 1990 година.

Отвореноста кон туѓината ја дефинира „компаративистичката“ йосијка, ќе напише Даниел-Анри Пажо во неговата „Општа и компаративна книжевност“, додавајќи дека со откривањето на другиот, ние всушност се откриваме, се спознаваме и себеси. Библиографијата на Јасмина Мојсиева-Гушева го проширува во огромна мера досегот на комуникацијата меѓу македонската и српската книжевност и прави еден мал, но мошне значаен чекор во нашата „отвореност кон туѓината“ со чија помош го осознаваме другиот (српската книжевност), но исто така и

се себесознаваме, што секако значи дека сме поблиску до себеси.

Појавувањето на библиографски зборници во рамките на современото македонско издаваштво е реткост, па дури и треба да се констатира дека македонската книжевност не може да се пофали со „куп“ вакви или слични изданија.

Токму затоа, може сосема слободно да се рече дека библиографијата „Македонско-српски и српско-македонски книжевни врски“ на Јасмина Мојсиева-Гушева е мошне значаен прилог кон една огромна „пукнатина“ во македонската книжевна историја.